

Ad christianam religionem perduxit hoc sæculo Britannos et Anglosaxones *S. Augustinus*, laudatus cap. iv. Bojos, seu Bavaros, Bohemosque *S. Rupertus* episcopus Wormatiæ; Pictosque *S. Columbus* monachus hibernus¹.

APPENDIX.

EXTERNARUM RERUM DELECTUS.

Quædam regna exorta superiori sæculo et illorum principes commemoravimus. In Italia post Odoacrem regnasse diximus *Theodoricum*. Regnaverunt postea anno 526 *Athalaricus*²; anno 534 *Theodatus*; anno 536 *Vitiges*; anno 540 *Theodobaldus*; anno 544 *Alaricus*; anno ipso Totila; anno 553 *Tejas*, Gothorum regum postremus. *Longobardi* vero anno 568 regnum suum in Italia condiderunt, ac primo regnavit *Alboinus*, qui a Narsete invitatus cum armatorum 200,000 e Germania et Vandalia erupit, regnique sedem collocavit Ticini. Ex quo tempore Ravenna regum Visogothorum regia in exarchatum pertransiit. Alboino autem anno 574 successit *Clephis*; huic post decem annorum interregnum anno 585 *Autharis*, et huic anno 590 *Agilulphus*.

Francorum regnum post Clodovæum anno 515 consecutus est *Childebertus*; anno 560 *Clotarius*; anno 565 *Cherebertus*; anno 574 *Chilpericus*; anno 588 *Clotarius II*, vita functus sæculo VII.

Post Trasamundum regnum Vandalorum in Africa auspiciatus est anno 523 piissimus *Hildericus*, qui statim episcopos exules

¹ Fidem quoque Justiniano imperante amplexi sunt *Eruli*, nomen sortiti a paludibus stagnantibus, quas olim juxta Mæotidem incolebant, de quibus Procopius lib. I *De Goth.*, Theophanes in Chronico, et Evagrius lib. IV, cap. xx. Conversos item ad Christum *Abasgos*, sive *Abascos*, populos Colchidis habitantes in ora littorali Ponti Euxini, apud quos Justinianus in honorem Deiparæ sacram construxit ædem, necnon barbaros incolentes Tanaim, scribit idem Evagrius citato lib. IV, cap. II et sequenti.

² Sunt qui inter Athalaricum et Theodatum biennio regnasse tradunt *Amalasantham*. Regnumque *Theodati* definiunt anno 537, *Vitigis* 541, *Theobaldi* et *Alarici* 542, *Totilæ* 553, *Tejæ* item eodem anno. Cœpit anno 559 apud Anglos *Ἐπικροία*, septem nempe principatuum partitio, qui in unum redacti sunt anno 828, regnante *Egberto*.

revocavit. Huic *Gilimerius* vitam regnumque abstulit; sed et ipse a Belisario victus et Constantinopolim adductus est anno 533. Ita regnum vandalicum ab occupata Carthagine a Geneserico, scilicet ab anno 439 stetit solummodo annis 95.

Regnavit in Hispania post Alaricum ab anno 506 *Gesaleycus*, deinde ab anno 526 *Amalaricus*; ab anno 531 *Theudas*; ab anno 548 *Taudegessillus*; ab anno 549 *Agila*; ab anno 554 *Athanasigildus*; ab anno 567 *Liuba*¹; ab anno 568 *Leowigildus*, ariani omnes. Tum ab anno 586 *Recaredus*, primus regum Gothorum qui fidem catholicam amplexi sunt, frater sancti martyris *Hermenegildi*.

Inter hujus sæculi bella prætermittenda non sunt gothicum et langobardicum. Illud exortum est anno 535, *cos. Belisario*, et Gothorum rege Theodato. At Belisarius Siciliam recuperavit, debellavitque Neapolim. *Vitiges* interfecti Theodati hæres anno 537, romanam urbem tali cinxit obsidione, ut matres, fame etiam per Italiam grassante, filiorum carnibus vescerentur. Strenuissimus tamen Belisarius Romam ab interneccione redemit; quin anno 537 expugnavit Ravennam, captumque *Vitigem* cum Gothorum optimatibus et ingenti divitiarum copia captivum adduxit ad Justinianum Constantinopolim. Interea temporis *Langobardi* quoque irruerunt in arma, atque excisum illorum impetu Mediolanum, *Totila* Gothorum rex castra rursus movit ad romanæ urbis excidium, eamque occupavit anno 546, incenso Capitolio, ac diruta magna murorum parte. *Narses* Romam liberavit a Gothorum tyrannide, occiso Totila anno 552. Paulo post *Theya* superato atque extincto, Italia Gothorum jugum excussit. At *Langobardi* anno 581 occuparunt Neapolim, et 589 solo æquarunt amplissimum manasterium casinense.

Cujusmodi sit humanæ felicitatis ludibrium, facile ex his intelligitur. Illud ulterius patefacit, cum *Vitalianus* anno 520 dum consulatum gerebat, Justino imperante, interfectus, tum *Symmachus* senator, socer Severini Boetii, anno 525 necatus Ravennæ jussu Theodorici. Quid *Belisarius* tantorum gloria bellorum? Ob suspicionem conjurationis in Justinianum anno

¹ *Liubam* extinctum quidam aiunt anno 571, *Leowigildum* autem anno 585.

561, omni expoliatus honore despectissimam vitam transegit; nec desunt qui asserant excæcatum eo pervenisse miseriam, ut obolum peteret in eleemosynam.

Infortunia alia complura testantur vitæ hujus calamitatem. Sævissimam famem Italiæ paulo superius commemoravi. Pestilentia autem anno 558 tam dire vexavit Constantinopolim, *ut sepeliendis mortuis*, inquit Theophanes, *non sufficerent vivi*. Terræmotu anno 524 concidit Anazarbus, Ciliciæ metropolis. Eodem concussa anno 526 et ferme diruta, sæpe per totum annum repetito motu, Antiochia, addito ad terrorem incendio, adeo, ut imperator Justinus depositis diademate et purpura saccum induerit. Rursus eadem in urbe anno 528 ingenti terræmotu corruerunt cuncta fere ædificia, et cessavit tandem flagellum, inscriptis domorum januæ aut parieti iis verbis: *Χριστός μεθ' ἡμῶν στήτε*. Ipsa civitas anno 587 vehementi quassata est iterum motu terræ. Constantinopolim pariter anno 557 quo S. Sophiæ templum mirabilis structuræ perfectum est, terræmotus concussit, pertimescentibus civibus advenisse finem et interitum mundi. Incendio insuper anno 525 igne mirabiliter e summis tegulis descendente, in prædicta antiochena urbe plurimi perierunt. Aqua item, exundante extra alveum Scirto fluvio, vastata fuit Edessa, civitas Syriæ, Justinopolis quoque appellata.

De litteris ac disciplinis bene plurimi meruerunt. In arte enim *grammatica* cæteris præstitit *Priscianus* Cæsariensis, omnium sui generis princeps. Eloquentia excelluit *Petrus Patricius* Thessalonicensis, qui mira facundia quælibet barbara demulcebat ingenia. Poeticam excoluit *Corippus*, a quo scripti fuerunt libri IV de laudibus Justini junioris heroico carmine. Præclara de philosophia conscripsit volumina *Proculus Lycius*, platoniarum sectator dogmatum; at addidit adversus christianos 18 *ἐπιχειρήματα*. Sequutus Procli impietatem *Damascius* Damascenus, illius auditor et in schola atheniensi successor. Veritatis studiosus dicitur a Photio Cod. 69 *Hesychius* Milesius, qui historiam scripsit annorum 1190, eamque appellavit *romanam* et *omnigenam*. Sui ævi historiam tradiderunt litteris *Hermolaus*

Byzantinus et *Agathias*, memorati a Joanne Curopolata et Cedreno. *Beulanum* Anglum, ejusque opus de genealogiis gentium, novimus tantum ex Balæo. *Hunibaldus*, qui scripsit de rebus gestis Francorum, dicitur a Dossio *scriptor* tressis, minimi scilicet pretii ¹. Accesserunt sæculi hujus scriptoribus alii complures. Etenim inter JCC. præter illos, qui in Codice justiniano perficiendo plurimum insudarunt, floruit circa eadem tempora *Talelæus*, qui in græcum Pandectas accuratissime vertit, appellatus à Cujacio doctissimus Græcorum, atque ab aliis græcis interpretibus *τῆς νομικῆς ὀφθαλμὸς*, id est, *oculus jurisprudentiæ*. Boetius, cujus supra meminimus, etiam in philosophicis litteris excelluit; nam in Porphyrium, in libros Aristotelis analyticos, necnon de geometria, de musica et de arithmetica pertractavit. *Alaricus*, Visigothorum rex, quem Clodovæus superavit, theodosianum Codicem emendavit, et quibusdam additis, quibusdam autem abrais, promulgavit Tolosæ, anno regni sui 22 et æræ christianæ 506. Circa idem tempus Rab *Asec* fertur collegisse *Talmud* Judæorum, quod *babylonicum* vocant.

¹ Quidam *Proclum* hoc sæculo VI vixisse autumant; sed vide not. sæculi præcedentis. *Diadocum* dictum, ait Caveus in sæc. VI sive Euty-chiano. Addendus *Simplicius*, egregius philosophus, platonius et peripateticus, ortus in Phrygia et familiaris Damascii. Clarebat anno Christi 508, æræ Diocletiani 224. Qui ergo tradunt *Simplicium* floruisse tertio sæculo, æram martyrum pro dionysiana acceperunt. Idem *Simplicius* in *Explanationibus Aristotelicis* carpit, mordetque christianæ religionis dogmata. A quibus fuerunt quoque alieni *Agathias* Smyrnensis, nobilis alioquin historicus, *Chalcidius* philosophus et *Alexander* Lycopolitanus, quamvis is confutaverit manichæos, ut constat ex tomo II *Auctarii* Bibl. PP. editi a Combesio. Videntur item nulli religioni addicti *Procopius* Palæstinus, et domo Cæsarensis, quem commemoravimus superiori cap. iv, emunctarum narium historicus, rethor nobilis et ad senatorium ordinem aliasque dignitates a Justino evectus, necnon *Tribonianus*, cujus meminimus cap. v, appellatus *conditor juris civilis*, natus in Pamphilia, a Justiniano quæstor, assessor et consul creatus. Sane *Tribonianus* male audit apud Suidam, Hoctomannum, Moshemium, alios. Exornavit autem illius vindicias Janus Vincentius Gravina in libro *De ortu et progressu juris civ.*, num. 137. Eundem *Tribonianum* commendat plurimum imperator Justinianus, de *Conceptione*, de *Confirmat. Digestorum*. Cæteri, qui in componendo justiniano Codice adlaboraverunt, C. tit. *De vet. jure enucleando*, lib. II, et alibi laudantur.